ئەۋلاد گۈرۈپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

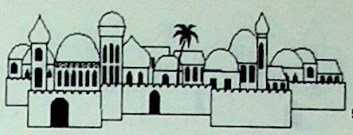

تىجارەتتە دۇرۇس بولۇش

ئەنۋەر ھاجى مۇھەممەد

بسمللاھىر رەھمانىر رەھىم

ئىنسانلارنىڭ ئىقتىسادىي ئېھتىياجى، پايدا ـ مەنپەئەتلىرى ئاساسەن تىجارەت(سودا ـ سېتىق) بىلەن بولۇۋاتىدۇ. ئۇچۇر ـ ئالاقىنىڭ تەرەققي قىلىشى بىلەن بىر جاي(گەرچە يىراقتا بولسىمۇ) يەنە بىر جاينىڭ ئېھتىياجىنى ئاسانلا قامداۋاتىدۇ. شۇ سەۋەبتىن ئوتتۇرىدا رىقابەت كۈچىيىپ، سۈپەتلىك ۋە ئەرزان مال تېپىش ئاسانلاشتى؛ تىجارەت مۇھىم كەسىپكە ئايلىنىپ، دۇرۇسلۇق، سەممىيلىك تىجارەتنىڭ ئەڭ مۇھىم ئامىلىغا ئايلاندى.

ئىسلام دىنىدا دۇرۇسلۇق، راستچىللىق مەدھىيەلىنىپ، يالغانچىلىق، ساختىكارلىق ئەيىبلىنىدۇ. پەيغەمبىرىمىز: "**كىمكى بىزگە ھىيلە ئىشلىتىپ ساختا نەرسىلەر بىلەن بىزنى ئالدىسا ئۇ بىزدىن ئەمەس**"(«ياخشىلارنىڭ باغچىسى»دىن) دەپ، يالغانچىلىق، كۆز بويامچىلىق بىلەن قىلىنغان تىجارەتنى قاتتىق تەنقىدلىگەن. قۇرئان كەرىمدە مۇنداق دېيىلىدۇ: "**(ئۆلچەمدە ۋە تارازىدا) كەم بەرگۈچىلەرگە ۋاي! ئۇلار كىشىلەردىن ئۆلچەپ ئالغان چاغدا تولۇق ئالىدۇ، كىشىلەرگە ئۆلچەپ ياكى تارتىپ بەرگەن چاغدا كەم بېرىدۇ، ئۇلار بۇيۇك بىر كۈندە تىرىلدىغانلىقىغا ئىشەنمەمدۇ؟**" {سۈرە«مۇتەففىفىن»(83 ـ سۈرە)، 1—5 ـ ئايەتلەر}.

ساتقۇچى ئاڭلىق، مۇلايىم، سەۋرچان بولۇشى، مېلىنى يالغاندىن داڭلاپ خېرىدارلارنى ئالدىماسلىقى كېرەك. پەيغەمبىرىمىز: "**راستچىل ۋە ئىشەنچلىك تىجارەتچى قىيامەت كۈنىدە پەيغەمبەرلەر، راستچىللار ۋە شېھىتلەر بىلەن بىللە تىرىلدۇرۇلىدۇ**" دېگەن. تىجارەتتە دۇرۇسلۇق مۇھىم، شۇنداقلا ياخشى نىيەتلىك ۋە خۇشپېئىل بولۇش كېرەك. ئىككى تەرەپ بىر ـ بىرىگە ئىشىنىشى، مېلىنىڭ ھەرقانداق نۇقسانلىرى بولسا بىلدۇرۇشى لازىم، قەسەم قىلىپ مال ساتماسلىقى كېرەك.

تىجارەت جەمئىيىتى ئەھۋالىنى ئەكس ئەتتۇرىدىغان بىر ئەينەك، تىجارەتتىكى ساختىلىق، ئالدامچىلىق كىشىلەردىكى ئىشەنچ ۋە ھەمكارلىقنىڭ ئاجىزلىشىشىغا سەۋەب بولىدۇ.